

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 4 číslo 3

2013

Časopis Podduklianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Naše aktivity.....</i>	<i>1</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>8</i>
<i>Regionálne osobnosti – Dionýz Ilkovič.....</i>	<i>10</i>
<i>Z pera našich čitateľov.....</i>	<i>12</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>14</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>16</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>17</i>
<i>Zaujímavosti zo sveta kníh alebo iné kuriozity.....</i>	<i>18</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>19</i>
<i>Netradičné knižnice.....</i>	<i>20</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>21</i>

Knížnica pre všetkých

Naše aktivity

CHCEŠ SI ZASÚŤAŽIŤ, ZAHRAŤ SA A TRÁVIŤ VOENÝ ČAS V KNIŽNICI?

ÁNO?

Podduklianska knižnica vo Svidníku pripravuje zábavné podujatia pod názvom

ZAHRAJME SA SPOLU

Kedy ?

03.07.2013 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

10.07.2013 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

17.07.2013 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

24.07.2013 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

31.07.2013 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

07.08.2013 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

14.08.2013 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

21.08.2013 od 9.00 hod. do 11.00 hod.

Pre koho ?

Pre deti základných škôl od 7 do 12 rokov

Aký bude program ?

hádanky, kreslenie, čítanie rozprávok, športové hry a súťaže, vyhotovovanie rôznych vecí a príprava nepečených koláčikov

3. júla 2013

10. júla 2013

17. júla 2013

31. júla 2013

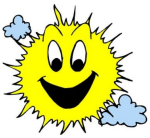

7. augusta 2013

7. augusta 2013

14. augusta 2013

21. augusta 2013

foto: Nadežda Mičáková, Svetlana Hajduková

Kultúrny program

- * tanček Včielky
- * spev - Marieta Feková
- * dramatizácia rozprávky - Rozprávky o psíčkovi a mačičke
- * emócie v podaní mímov

JESEŇ S KNIHOU

Stanovištia

- * Rodný náš kraj zo všetkých najkrajší (súťaž o dejinách, osobnostiach a udalostiach okresu Svidník)
- * Čarujeme rukami - tvorivá dielňa
- * Hádali sa hádanky - hádanky pre detí MŠ a žiakov ZŠ
- * Súbor pantomímy a divadla - uhádni názov rozprávky
- * Exkurzie do bibliobusu
- * Burza kníh a časopisov

Zábery z podujatia **JESEŇ S KNIHOU**, ktoré sa uskutočnilo 26.9.2013

foto: N. Mičáková

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný podduklianský región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

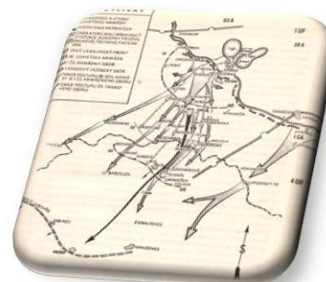
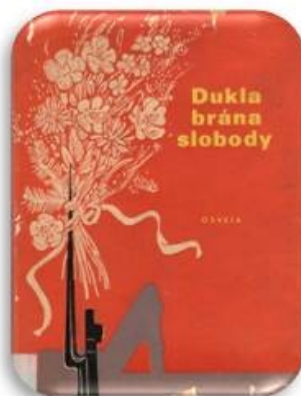
ZBORNÍKY O REGIÓNE SVIDNÍK

K regiónu Svidník sa historicky viaže Karpatsko-duklianska operácia (KDO), jedna z najťažších bojových operácií v 2. svetovej vojne. O nej, o bojoch na Dukle, či o hrdinoch Dukly sa za takmer 69 rokov popísalo veľa článkov, odborných statí a štúdií, vydalo sa mnoho kníh, monografií, zborníkov, memoárov, periodík, pohľadníc, máp a ďalších dokumentov. V zbierkotvornom regionálnom knižničnom fonde oddelenia bibliografie a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku sa nachádzajú rozličné regionálne dokumenty s touto tematikou. Historicky cenným a zaujímavým je zborníček s jednoduchým názvom **Dukla brána slobody**. Pripravil ho Imrich Sedlák, vydalo Vydavateľstvo Osveta Martin pre Krajské múzeum v Prešove v roku 1960. Zo záložky knihy sa dozvedáme, že „publikácia vyšla k 15. výročiu oslobodenia. Spomienky na hrdinov Dukly sa spájajú s hrdinstvami mierovej práce. Preto aj zborník má dve časti. V prvej časti autori vo svojich príspevkoch živo opisujú dukliansku operáciu 38. sovietskej armády a 1. čs. armádneho zboru, ktorou sa začalo priame oslobodzovanie našej republiky (myslelo sa Československej republiky, ČSR, pozn. aut.). Druhá časť zborníka nadväzuje na situáciu po oslobodení a opisuje priam zúfale položenie kraja pod Duklou i jeho postupné budovanie: výstavbu priemyslu, rozvoj družstevného hnutia na dedine, rozvoj kultúry“. Autormi príspevkov v zborníku, v prvej časti *Dukla*, sú aj niektorí účastníci bojov v druhej svetovej vojne. Armádny generál **Ludvík Svoboda** v úvodnom príspevku **Tradícia Dukly bude večne živá** spomína na prípravy a význam KDO. Major **Miroslav Broft** v článku **Boje v priestore Dukelského priesmyku roku 1944-1945** rozoberá vojensko-politickú situáciu v lete 1944, prípravy na Slovenské národné povstanie (SNP), plány nepriateľských vojsk a sovietskeho hlavného veliteľstva v priestore Východných Karpát, zhodnotenie bojového terénu a prípravy na KDO a jej priebeh. Je to najrozsiahlejší príspevok, s. 12-81. **Bohumír Klípa** v príspevku **Boje sovietskych a československých vojsk Prešovského kraja** rozoberá KDO, preniknutie vojsk 4. ukrajinského frontu na východné Slovensko a ich boj za úplné oslobodenie Prešovského kraja. Článok **Rudolfa Hrdličku Oslobodenie ČSR Sovietskou armádou** je výňatkom z pripravovanej, ale nedokončenej práce autora, je o bojoch 1. a 4. ukrajinského frontu na Zakarpatskej Ukrajine a východnom Slovensku, zachytáva málo známe epizódy z bojov o oslobodenie Československej republiky Sovietskou armádou. **Anton Benčík** v príspevku **Pomoc partizánov pri oslobodení východného Slovenska** vyzdvihuje bojové akcie

partizánskych brigád a skupín, ktoré prišli na východné Slovensko v r. 1944, napr. partizánska brigáda Alexandra Nevského, partizánska skupina Požarskij, partizánska skupina Čapajev, ktorá pôsobila aj na území okresu Svidník a ďalšie. Druhá časť zborníka má názov *Sloboda*. Autorom článku **Továrne pre východ** je **Jozef Mikloš**, ktorý povojnový stav Prešovského kraja charakterizuje ako roky beznádeje. Zacytujeme si z uvedeného článku: „S menom Šariš a Zemplín sa v minulosti automaticky spájal obraz republiky, rozprestierajúcej sa kdesi na východe republiky, kde, ako sa ľudovo hovorí, líšky dávajú dobrú noc. O priemysle v tomto kúte republiky sa nepísalo a ani nemohlo, lebo tu nijaký nebol. V rokoch 1918-1945, teda za celé obdobie bývalej ČSR a tzv. slovenského štátu v Prešovskom kraji boli iba dva väčšie a zopár menších závodov, správnejšie väčších dielní. Bol to Solivar pri Prešove a pivovar v Michalovciach, niekoľko liehovarov, píl a tehelní. Všetok tento tzv. priemysel zamestnával iba necelých 1500 ľudí.“ V článku autor rozoberá povojnový stav Prešovského kraja, budovanie priemyslu v okolitých okresoch kraja, o. i. aj v okresoch Svidník a Stropkov. **Bohuš Chňoupek**, neskorší vynikajúci československý diplomat, veľmi rád navštevoval kraj pod Duklou, bol známy aj ako spisovateľ a reportér. Reportážny je aj jeho článok **Stroje na poliach** o povojnovom združstevňovaní dedín Prešovského kraja, o. i. aj v okrese Svidník a o rozvoji poľnohospodárstva. S rozvojom priemyslu a poľnohospodárstva ruka v ruke „kráča“ aj vzdelanosť a kultúra ľudí. Príspevok **Ivana Fecka Vzdelanosť a kultúra majetkom ľudu** zachytáva budovanie škôl, knižníc, kultúrnych a osvetových zariadení, divadelníctva, reštaurovanie historických pamiatok, zakladanie folklórnych súborov v Prešovskom kraji a pod. Uvedenú publikáciu – zborníček je treba chápať historicky, dobovo. Obsahuje mnoho vzácných dobových fotografií. Pre mnohé generácie sa Dukla a Duklianský priesmyk stali bránou slobody. Aj napriek tomu, že sa k tejto tematike odhaľujú stále tzv. „biele miesta“ a názory na ňu sú rôznorodé, je nesporným faktom, že KDO bola najťažšou, ale zároveň najvýznamnejšou bojovou akciou, ktorou sa začalo oslobodzovanie našej vlasti. Budeme radi, ak si uvedený zborník, ale aj ostatné dokumenty, ktoré sa týkajú KDO v našom regióne, preštudujú záujemcovia, čitatelia, mladí ľudia, teda každý, kto chce poznať históriu regiónu Svidník a Prešovského kraja aj s vojnovou a povojnovou tematikou. Preto pozývame ctených čitateľov a záujemcov do Podduklianskej knižnice vo Svidníku, aby si zvýšili svoje vedomosti z histórie regiónu, a aby boli hrdí na svoj kraj, na svoje korene. Najmä však aby si uvedomili, že obeť na Dukle neboli márne, a že Dukla bola naozaj bránou slobody.

Emília Kudlová

pokračovanie v ďalšom čísle

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im **REGIONÁLNE OSOBNOSTI**. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Dionýz Ilkovič

Fyzik, vysokoškolský profesor, akademik SAV, spoluzakladateľ polarografie, popredná osobnosť v oblasti svetovej fyzikálnej chémie

Narodil sa 18.1.1907 v Šarišskom Štiavniku, okr. Svidník, v rodine gréckokatolíckeho kňaza. Pôvodom bol Rusín. Mal sestru a dvoch bratov, z nich Alexej bol stredoškolským učiteľom (1910-1944). Manželka Lenka, rodená Sasinková, úradníčka, dcéra RNDr. Dagmar, vydatá Lantayová, CSc., je matematickou (1951-), Eva, vydatá Potfajová, je akademickou sochárkou (1952-). Po maturite na Gymnáziu v Prešove študoval na Českom vysokom učení technickom na Strojno-elektrotechnickej fakulte Karlovej univerzity (KU) v Prahe, neskôr na Prírodovedeckej fakulte KU. Bol veľmi nadaný, a preto r. 1930, po absolvovaní štúdia, stal sa asistentom Fyzikálno-chemického ústavu Prírodovedeckej fakulty KU u profesora Jaroslava Heyrovského, neskoršieho laureáta Nobelovej ceny. Na Fyzikálno-chemickom ústave KU pracoval ako nehonorovaný asistent, neskôr, v r. 1932-37, ako stredoškolský profesor na stredných školách v Prahe. V r. 1932 získal titul RNDr. V r. 1937-38 absolvoval študijný pobyt na Elektrotechnickom ústave na Sorbonne v Paríži. S profesorom Heyrovským rozpracoval teoretické základy

D. Ilkovič

polarografie. V roku 1934 uverejnil rovnicu umožňujúcu presne určovať koncentráciu skúmanej látky na základe prúdu pretekajúceho roztokom pri polarografickej elektrolýze. Tento vzťah je vo vedeckom svete známy ako **Ilkovičova rovnica** a všeobecne sa považuje za základný zákon polarografie. prácou. Sám akademik Heyrovský o tomto zákone napísal: „Po prvých exaktných Farradových zákonoch z r. 1883-1884 prináša len Ilkovič o 100 rokov neskôr doteraz najexaktnejší zákon 20. storočia.“ Ilkovičovu rovnicu dnes zavádzajú vo všetkých fyzikálno-chemických učebniciach ako hlavnú rovnicu teoretickej polarografie. V roku 1940 vydal Ilkovič o polarografii monografické dielo (Polarografie, Praha), ktoré ho zaradilo medzi klasikov elektrotechnickej metódy polarografie. Polarografia ako veda sa používa ako rýchla, ekonomická a citlivá analytická metóda v chémii, hutníctve, medicíne, farmaceutike a v potravinárstve. Spolu s Heyrovským vytvoril Ilkovič aj teóriu polovinového potenciálu a polarografickej vlny. V r. 1939 získal titul docent a v roku 1943 titul vysokoškolský profesor. V roku 1940 sa vrátil na

Slovensko, kde pôsobil ako profesor fyziky a vysokoškolský učiteľ na Slovenskej vysokej škole technickej (SVŠT) v Bratislave, bol vedúcim Ústavu neskôr Katedry technickej fyziky, istý čas i Katedry fyzikálnej chémie. Na SVŠT pôsobil až do r. 1976. Prednášal aj na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského (UK) v Bratislave v r. 1940-50 a v r. 1944-45 bol dekanom tejto fakulty. V Bratislave sa venoval prevažne pedagogickým a organizačným povinnostiam, neskôr niektorým problémom teoretickej fyziky – termodynamike, elektrodynamike, teórii relativity a jadrovej fyziky. Do prednášok z fyziky ako prvý zaviedol vektorovú analýzu. Je autorom publikácie *Vektorový počet* (r. 1950). S jeho menom sa spája prvá moderná vysokoškolská učebnica fyziky v Česko - Slovensku pre poslucháčov vysokých škôl technického smeru. Vyšla v r. 1957 a stále vychádzala v nových vydaniach. Je autorom vyše 30 pôvodných vedeckých štúdií, publikovaných doma i v zahraničí a troch ďalších publikácií. Vychoval generácie mladých fyzikov, odborných a vedeckých pracovníkov a pedagógov. Keďže hlavnou oblasťou jeho vedeckej činnosti bola fyzikálna chémia a tiež matematická fyzika, stal sa ústrednou postavou výučby a organizácie fyzikálneho výskumu na Slovensku. Významnú úlohu zohral v inštitucionálnom budovaní fyzikálneho výskumu na vysokých školách a v Slovenskej akadémii vied (SAV), kde pomáhal pri rozvoji prírodných a technických vied. Bol iniciátorom založenia Matematického a Fyzikálneho ústavu SAV, spoluzakladateľom a dlhoročným členom redakčnej rady Matematicko-fyzikálneho časopisu a časopisu *Acta physica slovacae*. V roku 1952 sa stáva členom korešpondencie ČSAV, v r. 1953 akademikom SAV, v r. 1956 získava titul DrSc. Bol uznávanou osobnosťou doma i v zahraničí. V roku 1958 ho belgická vláda vymenovala za predsedu medzinárodnej poroty na hodnotenie exponátov z prírodných a technických vied na svetovej výstave v Bruseli. Od r. 1962 bol čestným členom Jednoty československých matematikov a fyzikov, v r. 1966 sa stal predsedom kolégia SAV pre fyzikálne vedy. V r. 1969 bol promovovaný na doktora honoris causa (dr.h.c.) Univerzity Komenského v Bratislave. Za svoje celoživotné dielo bol viackrát vyznamenaný a ocenený: r. 1954 cenou Slovenskej národnej rady za prírodné vedy, 1952 vedeckou cenou mesta Bratislavy v odbore prírodných vied, r. 1970 štátnou cenou SSR za mimoriadne zásluhy o rozvoj fyzikálnych vied na Slovensku. V r. 1965 bol vyznamenaný striebornou medailou Univerzity Komenského, 1967 striebornou medailou SVŠT, r. 1968 Radom práce, 1972 zlatou medailou SAV a zlatou medailou J. Heyrovského, r. 1967 bronzovou a striebornou plaketou ČSAV Za zásluhy o vedu a ľudstvo, r. 1977 medailou J. A. Komenského. Zomrel 5.8.1980 v Bratislave.

Použitá literatúra

BAKA, Ján. 1992. Znať pro ňoho svit. In *Narodny novynky*, 1992, roč. 2, č. 8, s. 3.

BARICA, Ján. 1988. *Vede a národu : malá encyklopédia priekopníkov slovenskej vedy a techniky*. Bratislava : Smena, 1988. 253 s.

BEŇKO, Kamil. 2008. Významné osobnosti zo súčasného okresu Svidník – 3 : Dionýz Ilkovič (1907-1980) – slovenský fyzik, vysokoškolský profesor, spoluzakladateľ polarografie, zakladateľ modernej slovenskej fyziky, akademik SAV, člen korešpondencie SAV. In *Poddulianske novinky*, 2008, roč. 7, č. 28, s. 5.

KUDLOVÁ, Emília. 1995. *Poznávajme osobnosti nášho regiónu : Dionýz Ilkovič, Arsenij Kocak, Ivan Polyvka. Bibliografia*. Svidník : Okresná knižnica, 1995. 22 s. ISBN 80-85147-18-1.

Pedagogická encyklopédia Slovenska 1. A-O. 1984. Bratislava : Veda, 1984. 742 s.

Slovenský biografický slovník (od roku 833 do roku 1990) : 2. zväzok E-J. 1987. Martin : Matica slovenská, 1987. 587 s.

Emília Kudlová

Z pera našich čitateľov

Napísali ste nám:

Okrúhly stôl ukrajinských spisovateľov

V rámci 59. Slávnosti kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska konal sa v piatok 14. júna 2013 Okrúhly stôl ukrajinských spisovateľov v priestoroch Podduklianskej knižnice vo Svidníku. Riaditeľ PK Mgr. Kamil Beňko privítal hostí, medzi ktorými boli predseda ÚV ZRUS Peter Sokol, jeho zástupca Pavol Bohdan, šéfredaktor prešovských novín „Nove žytta“ Miroslav Iljuk a ďalších prítomných. V krátkom kultúrnom programe vystúpili deti z krúžku ukrajinského jazyka pri ZŠ na Ul. Karpatskej 803/11 vo Svidníku, ktorý vedie učiteľka Mgr. Oksana Chavková. Ich prednes veršikov a prózy z tvorby Marijky Pidhirjanky a Vasil'a Hrendžu-Donského prítomných milo prekvapil. Predseda Spolku ukrajinských spisovateľov na Slovensku Ivan Jackanin potom predstavil vzácných hostí zo Zakarpatskej Ukrajiny: básnika Vasyľa Hustiho, predsedu Zakarpatskej krajskej organizácie Spolku spisovateľov Ukrajiny, prozaika Miroslava Dočynca a riaditeľa vydavateľstva Karpaty v Užhorode pána Viktora Braslavca a zároveň ich poprosil, aby prítomných oboznámili so svojou tvorbou a tvorivými plánmi do budúcnosti.

Vasyľ Husti, básnik, prekladateľ, autor básnických zbierok Perón, „Tisa kamiň obtesala“ (Tisa kameň otesala), „Miž berehamy tyšy“ (Medzi brehmi ticha) a ďalších, je laureátom Zakarpatskej krajskej prémie Fedora Potušňaka. Po informácii činnosti zakarpatskej spisovateľskej organizácie a prečítaní ukážky svojej poetickej tvorby V. Husti sa vo svojom vystúpení potom zameril na tvorbu pre deti. Zdôraznil, že aj napriek

počítačovému omámeniu deťom treba vstúpať lásku ku knihe. Medzi najznámejšie ukrajinské vydavateľstvá, v ktorých vychádzajú knihy pre deti patrí „Staryj lev“ vo L'vove a „IrMa“ v Ternopoli. Zároveň podotkol, že za prvého celonárodného básnika, píšuceho pre deti, je považovaný kyjevský spisovateľ

Anatolij Kačan. Pre deti treba písať zvlášť citlivo, pretože detský čitateľ je veľmi vnímavý, po svojom traktuje prečítané a nemá skazenú fantáziu, dodal v závere V. Husti.

Ďalším zakarpatským hosťom bol Miroslav Dočynec – spisovateľ, člen Asociácie ukrajinských spisovateľov, ktorý v roku 1990 založil v Mukačeve noviny Mukačevské správy („Novyny Mukačeva“) a o osem rokov neskôr vydavateľstvo „Karpatska veža“. M. Dočynec hovoril o súčasnej ukrajinskej próze a jej popredných predstaviteľoch, známych aj v zahraničí: Andrij Andruchovyč, Oksana Zabuško (M. Dočynec ju nazval gezírom v ukrajinskej literatúre), Serhij Žadan (píše aj poéziu). S veľkým čitateľským ohlasom sa stretol román Vasyľa Škl'ara „Zalyšynec. Čornyj Voron“, opisujúci národnostný boj v teréne „Cholodnoho jaru“ proti okupantskej boľševickej vláde v 20. rokoch minulého storočia, ktorý vyšiel 100 000. nákladom. Ukrajinská literatúra sa prebíja do celého sveta, známy román Jurija Janovskoho „Veršnyky“ (Jazdci) bol preložený do 60. jazykov. V dnešnej dobe, kedy kníhkupectvá sa prehýňajú pod ťarchou knižného odpadu čitateľ musí byť veľmi kultivovaný, aby sa vedel zorientovať v literatúre. M. Dočynec ďalej predstavil Svidničanom svoje najnovšie knihy: „Horjanyn. Vody Hospodnich rusel“ („Horal. Vody Hospodinových riečísk), ktorá vyšla tohto roku a „Krynyčar. Dijarijuš najbahatšoji ľudyny Mukačijivskoji dominiji“ (Studniar. Diár najbohatšieho človeka Mukačevského domínia). V predslove autor sa obracia k čitateľovi so slovami: „Hľa, tu je písomný diár o mojom svete – vratkom ostrovčeku v mori času.“ Zároveň vyzýva čitateľa, aby bol trpezlivým ako studniar, ktorý kope studňu v kremenitej

pôde. V „Krynyčarovi“, ako povedal sám autor, jedná sa o samotnom človeku ako aj o podstate života, čiže o hrdinovi mysle a práce. Treba podotknúť, že Miroslava Dočynca nazývajú ukrajinským Coelho (Paulo Coelho – brazílsky spisovateľ, autor známeho diela Alchymista). V roku 2012 bolo mu udelené ocenenie „Zolotyj pismennyk Ukrajiny“.

Vydavateľskú činnosť Ukrajinského štátneho

vydavateľstva KARPATY v Užhorode predstavil jeho riaditeľ Viktor Braslavec. Spomínané vydavateľstvo vydáva vlastivedné a historické publikácie, literatúru pre deti a mládež, a samozrejme umeleckú literatúru. Okrem iného tam vyšiel už spomínaný román M. Dočynca „Krynyčar“ a poézia Petra Midňanky, tohtoročného držiteľa literárnej ceny T. Ševčenka. Aj napriek neľahkej finančnej situácii v pláne majú vydať encyklopédiu o Zakarpatskej Ukrajine.

Nadežda Varcholová

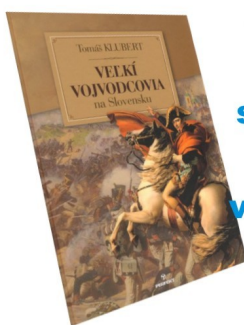
Police plné kníh

Nájdete v našej knižnici

KLUBERT Tomáš: Vel'kí vojvodcovia na Slovensku. Bratislava : Perfekt 2013. - 87 s.

Slovensko zasiahlo mnoho vojen, povstaní a revolúcií. Vojakov a bojovníkov viedli vojvodcovia, generáli, skvelí i menej skvelí stratégovia. Táto kniha prináša to najzaujímavejšie a najzásadnejšie o štyridsiaticich významných mužoch, ktorí neraz rozhodovali o osudoch celých národov a výrazne ovplyvnili naše dejiny. Bojovali, víťazili, mýlili sa.

SPEVNÍK ĽUDOVÝCH PIESNÍ. Slovenské, detské, hymnické, piesne našich susedov. - Bratislava : Perfekt 2013. - 264 s.

Nájdete v ňom najkrajšie a najznámejšie slovenské ľudové piesne, medzi nimi aj detské a hymnické, ale aj piesne našich susedov - moravské, ukrajinské, poľské, maďarské i rakúske. Je to výber tých najlepších a najspievanejších piesní, ktoré nám prinášajú potešenie, radujú sa i smútia s nami, posilňujú v nás hrdosť na našich predkov, lebo stále žijú v našom národe, dedia sa v rodinách z generácie na generáciu, sú trvalou oslavou našej domoviny a nechýbajú pri žiadnej skutočnej slávnosti. Spevník je výnimočný tým, že prináša okrem notového materiálu pre klávesové nástroje aj gitarové akordy, aby ste si piesne mohli spievať pri stretnutiach v prírode, na dovolenkách či v táboroch a šírili ich krásu aj vo svojom okolí.

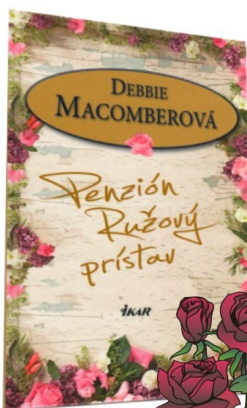
**NIŽŇANSKÝ, Štefan : O dvanástich trpaslíkoch.
Bratislava : Perfekt 2013. - 126 s.**

Po stáročia obklopujú husté borovicové lesy záhorácku osadu Tomky. Sem chodia radi hubári a práve tu sa za vysokým plotom ukrýva tajuplné kráľovstvo, ktorému panuje cap Gregor Veľký. Čarovnú záhradu chalupárov stráži 12 trpaslíkov, ktorí žijú v podzemnej ríši pod celým Záhorím. Z veselých dobrodružstiev obyvateľ'ov záhrady sa dozvieme, kde sa ráno zobúdzda slnko, ako vznikla dúha a kukučkové hodiny, kde a prečo rastú hříby, kto vymyslel žiarovky, ale aj aké liečivé účinky má zelé, teda kapusta. No nad rozprávkovým kráľovstvom sa objaví hrozba osudovej kliatby. Kto ju dokáže odvrátiť?

**MACOMBEROVÁ, Debbie : Penzión Ružový prístav.
Bratislava : Ikar 2013. - 293 s.**

Jo Marie Roseová krátko po svadbe ovdovie. Zo zničujúceho zármutku za manželom sa dlho nevie spamätať, a tak sa rozhodne urobiť vo svojom živote radikálnu zmenu. Zanechá dobré miesto v banke, odsťahuje sa do mestečka Cedar Cove a otvorí si malý penzión. Pomenuje ho podľa obľúbených kvetov svojho manžela. Miestni obyvatelia ju privítajú milo. Keď Jo Marie v novom penzióne ubytuje prvých dvoch hostí, Joshuu Weavera a Abby Kincaidovú, uvedomí si, že nie je jediná, kto sa musí vyrovnávať so zraňujúcou minulosťou. Ale do srdca sa jej postupne vracia pokoj.

Nadežda Mičáková

Jazykové omyly

V tejto rubrike sa venujeme otázkam jazykovej správnosti, cudzím slovám a frekventovaným nespisovným slovám, ktoré uvádzame spisovným náprotivkom, vychádzajúc z diela Krátky slovník slovenského jazyka, Bratislava 2003 a Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax, Bratislava, 2005.

- ◆ **Skloňovanie slova metropola.** Podstatné meno metropola je v slovenčine ženského rodu a skloňuje sa podľa vzoru žena, teda správny tvar genitívu jednotného čísla je **z metropoly**, takže veta správne znie: Zaujímajú vás novinky z našej východoslovenskej metropoly?
- ◆ **Slová cudzieho pôvodu zakončené na -ia.** Ide o dvojslabičné slová, ako napr. akcia, relácia, nejde teda o dvojhĺasku. Pri skloňovaní sa preto koncové -a odtrhne a pridávajú sa dlhé pádové prípony **-ám, -ách: reláciám, o akciách** atď.
- ◆ **Akého rodu je podstatné meno rúško?** V súvislosti s novým typom chrípky sa často hovorilo o rúškach. Viete, akého rodu je podstatné meno, ktorým sa označuje táto ochranná pomôcka? Je to podstatné meno stredného rodu – **rúško**.
- ◆ **Správne je kolkový alebo kolkársky?** Z dvojice prídavných mien kolkový a kolkársky v spojení so slovom klub sa správne používa prídavné meno kolkársky, teda **kolkársky klub**, lebo názvy klubov sa zvyčajne tvoria od pomenovania osoby, teda kolkár – kolkársky klub, podobne lyžiar – lyžiarsky klub, plavec – plavecký klub.
- ◆ **Ako sa skloňuje názov supermarketu Lidl?** Názov supermarketu Lidl sa skloňuje tak ako neživotné podstatné mená mužského rodu cudzieho pôvodu zakončené na -el, v ktorých e pri skloňovaní vypadáva, pričom v lokáli má príponu -i – **v Lidli** (porov. bicykel – na bicykli, fascikel – vo fascikli, kábel – na kábli).
- ◆ **Akú podobu má príslovka od prídavného mena trvalý?** Príslovka od prídavného mena trvalý má podobu **trvalo i trvale**, to znamená, že sa používa ako dvojtvár.

Ľudmila Očipková

Viete, že... Viete, že...

- ◆ **bohemoslovacikum** /lat./ dielo týkajúce sa Česko-Slovenska ako celku bez ohľadu na jazyk a miesto vydania
- ◆ **breviár** /lat./ modlitebná knižka katolíckych kňazov; veľmi obľúbená alebo dôležitá kniha; príručka
- ◆ **brožúra** /franc./ menšia, neviazaná, príp. aj zošitá, knihársky jednoducho spracovaná kniha
- ◆ **bukinista** /franc./ majiteľ malého antikvariátu; obchodník s knihami v pouličných stánkoch
- ◆ **bukolika** /gréc.→ lat./ báseň, obyč. antická, ospevujúca pastiersky život
- ◆ **bulletin** /franc./ druh časopisu, oficiálny spravodajca, vestník vedeckej ustanovizne
- ◆ **burleska** /tal. → franc./ žartovná literárna, divadelná alebo hudobná skladba hrubo komického rázu; fraška
- ◆ **bylina** /rus./ ruská ľudová pieseň alebo báseň ospevujúca historických bohatierov a ľudových hrdinov
- ◆ **byronizmus** /podľa vlast. m./ romantický literárny smer, ktorý založil anglický básnik lord G. G. Byron na začiatku 19. storočia
- ◆ **causerista** /franc./ spisovateľ causerie; autor vtipných besedníc
- ◆ **cimélie** /gréc./ drahocennosti v knižniciach, kostoloch a pod.

Prameň: ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana. 1997. *Veľký slovník cudzích slov*. Veľký Šariš : SAMO – AAMM, 1997. 1310 s. ISBN 80-967524-0-5.

Zaujímavosti zo sveta kníh

alebo iné kuriozity

J.K. Rowlingová píše scenár k novému filmu zo sveta Harryho Pottera

Autorka slávneho **Harryho Pottera**, prekvapila celý svet, keď na svojej oficiálnej stránke na Facebooku oznámila, že napíše scenár k filmovému spracovaniu jej knihy **Fantastické zvery a ich výskyt**. Jej hlavným hrdinom je čarodej M.L.O.K. Scamander a dej sa bude odohrávať vo svete Harryho Pottera sedemdesiat rokov pred udalosťami, ktoré poznáme z pôvodnej série. Malo by ísť len o prvý zo série filmov, ktoré budú založené na jej “doplnkových” knihách.

Viac prezrádza priamo v príspevku na svojej stránke:

“Všetko začalo, keď ma oslovila spoločnosť Warner Bros. s myšlienkou sfilmovania knihy Fantastické zvery a ich výskyt. Nápad sa mi páčil, ale akceptovať myšlienku, že by mal postavu M.L.O.K.A. Scamandera, predpokladaného autora “Fantastických zverov”, realizovať niekto iný, bolo ťažké. Keďže som vo svojom fiktívnom svete žila tak dlho, veľmi si ho chránim a o M.L.O.K.-ovi som už mnoho vedela. Ako najväčší fanúšikovia Harryho Pottera vedia, mala som ho dokonca tak rada, že jeho právnicka Rolfa som oženila s jednou z mojich najobľúbenejších postáv – Lunou Lovegoodovou.

Ako som zvažovala návrh od Warner Bros., napadla mi myšlienka, ktorej som sa už nevedela zbaviť. A tak som nakoniec oslovila Warner Bros. so svojou vlastnou predstavou.

Aj keď to bude zasadené v celosvetovej komunite čarodejníc a kúzelníkov, kde som bola tak šťastná 17 rokov, Fantastické zvery a ich výskyt nie sú ani pokračovaním, ani nepredchádzajú filmom o Harry Potterovi, sú rozšírením čarodejného sveta. Zákony a zvyky skrytého sveta magickej spoločnosti budú známe každému, kto niekedy čítal knihy o Harry Potterovi alebo videl filmy, ale M.L.O.K.-ov príbeh začne v New Yorku o sedemdesiat rokov skôr, ako príde na scénu Harry.

Obzvlášť by som chcela poďakovať Kevinovi Tsujiharaovi z Warner Bros. za jeho podporu v tomto projekte, ktorý by sa bez neho nikdy neuskutočnil. Vždy som hovorila, že do sveta čarodejov by som sa vrátila jedine ak by som dostala nápad, z ktorého by som bola skutočne nadšená a toto je ono.”

<http://blog.martinus.sk/2013/09/j-k-rowlingova-a-novy-film-zo-sveta-harryho-pottera>

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazeologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

DANAOVNY

Danaovny – dcéry kráľa Danaa, ktorý mal päťdesiat dcér, o ktoré sa uchádzalo päťdesiat synov jeho brata Aigypta, kráľa v susednom Egypte. Keď Danaos s ich sobášom nesúhlasil, vypovedal mu Aigyptos vojnu a porazil ho. Z obavy pred zajatím ušiel Danaos s dcérami do Argolidy pod ochranu kráľa Pelasga. Čoskoro však Aigyptos porazil Pelasgovo vojsko a so svojimi synmi donútil Danaa, aby im dal dcéry za manželky. Danaos nato dcéram rozkázal, aby svojich manželov za svadobnej noci zavraždili. 49 dcér ho poslúchlo (svojho manžela zachránila iba najmladšia), a tak sa Danaos zbavil Aigypta a jeho synov. Za svoje činy boli dcéry odsúdené, aby v podsvetí večne nalievali vodu do deravého suda.

Ich meno sa udržalo v prísloviach dodnes; trest, ktorý ich postihol, sa stal symbolom márnej a zbytočnej práce.

ECHÓ

Echó – lesná nymfa z družiny bohyne Artemidy, premenená na ozvenu. Mala vždy mnoho rečí, a ako sa osobám, priviedla sa tak zdržala dlhým rozprávaním nepristihla svojho manžela potrestala tým, že odvtedy ako prvá, ale iba opakovať Tento trest stal sa jej lesoch, do ktorých od stretla sa raz s krásnym zaľúbila sa do neho; lásku vyznať. Ale samoľúby a o jej lásku svojim osudom sa potom nej len hlas, ktorý blúdi po

stáva i nemýtickým do nešťastia. Raz totiž bohyňu Héro, aby na záletoch, a Héra ju zato nesmela nikdy prehovorit' slová vyrieknuté inými. osudným. V opustených svojich družiek ušla, mladíkom Narkissom a nemohla mu však svoju Narkissos bol aj tak veľmi nedbal; zo žiaľu nad Echó utrúpila a zostal po horách.

Nešťastná Echó žije dodnes ako ozvena a ako ozvena sa objavuje hlavne na opustených miestach v horách a lesoch, kde odpovedá ľuďom na volanie.

Obrázok získaný na stránke: <http://mudik.blog.cz/1010/nymfy-najady-dryady-a-oready>

Prameň: Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia.* Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

Netradičné knižnice

V prímorských strediskách v Bulharsku sa snažia udržať si záujem návštevníkov aj plážovými knižnicami. **V letovisku Albena** otvorili prvýkrát v lete 2013 takéto zariadenie, ktoré má 2 500 kníh v desiatich jazykoch. Knihy sa požičiavajú zadarmo a bez preukazov.

Zdroj: <http://www.pluska.sk/ipeknebyvanie/architektura/na-rekreaciju/kniznica-nova-plazova-atrakcia.html>

Samoobslužná knižnica 2013 - Open air knižnica na Magio pláži 2013

Miestna knižnica Petržalka v spolupráci s organizátormi Magio pláže opäť otvorila na Tyršovom nábreží už štvrtýkrát samoobslužnú knižnicu, v ktorej prevažovalo „čítanie na dovolenku“, najviac beletria, hlavne romány pre ženy, detektívky, detské knihy, ale aj náučno-populárna literatúra pre deti. Knižnica bola umiestnená v priestore čítárne.

Požičiavanie kníh bolo bezplatné. Do letného projektu boli zaradené knihy, ktoré sú vyradené z knižného fondu, tzv. duplikáty, alebo ide o knihy pochádzajúce z darov od občanov. Každá kniha je označená informačnou samolepkou s logom knižnice. Knižnica na pláži bola prevádzkovaná rovnako ako pláž - **denne do 8. septembra 2013 v čase od 9.00 do 22.00 hod.**

Zdroj: <http://www.sdetmi.com/bratislava/infosky/detail/3898/open-air-kniznica-a-jej-program-na-magio-plazi/>

Čas na zábavu

Troška sa nám poplietli názvy známych rozprávok. Skús uhádnuť ich správny názov:

- ◆ Princezná na fazuľke
- ◆ Šípová Elenka
- ◆ Škaredé kuriatko
- ◆ Tri svinky
- ◆ Divé kačice

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

1	9	4	6		7	8	5	3
3	7					9	2	
2	5		3	9	4	7		6
	4	5		8			7	
9	2	3			1			
				5			3	2
		2		7	6	4	9	5
4		7	9					
		9	8					

		4			3	6	5	
8	5	2	1		9	4		
3		6			7		2	8
6			2		5	1		4
7							6	
	2		3	8			7	
	6	8	7	9	4		1	2
	4	7				8	9	6
2	3							

Podduklianský knihovník vydáva Podduklianská knižnica vo Svidníku, 8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>, e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr. Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Očipková, Nadežda Mičáková